

# **Digitales Brandenburg**

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

## **Sifre Ḳodesh**

‘im targumim u-ve’urim mi-meḥabrim shonim

Sefer Ba-midbar

**Landau, Moses I. Landau, Moses I.**

**Prag, 597 [1836 oder 1837]**

ל תוטמ

**urn:nbn:de:kobv:517-vlib-8951**

מטות ל

תרגום אשכנזי קסו

(ג) משה רעדעטע פֿערנער מיט דען שטאַממהייפטערן דער קינדער ישראל'ס, אונד שפראַך: דיעזעס האַט דער עוויגע בעפֿאַהלען: (ג) ווען איין מאַן

וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל־רֵאשֵׁי הַמַּטּוֹת לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה: (ג) אִישׁ

תרגום אונקלוס

(ב) ראשי המטות. חלק כבוד לנשיאים ללמדם תחלה ואח"כ לכל בני ישראל ומגין שאף שאר הדברות כן ת"ל וישבו אליו אהרן וכל הנשיאים בעדה וידבר משה אליהם ואחרי בן נגשו כל בית ישראל (שמות ל"ד). ומה ראה לאומרה כאן למד שהפרת נדרים נסיד מומחה ואם אין יסיד מומחה מפר נג' הדיועות, או יכול שלא אמר משה פרשה זו שלא לנשיאים בלבד נאמר כאן זה הדבר ונאמר בשמותי חוץ זה הדבר (ויקרא י"ז) מה להלן נאמר אל אהרן ולבניו ולכל בני ישראל שנאמר דבר אל אהרן וגומר אף זו נאמרה לכולן: זה הדבר. משה נתנבא נכה אמר ה' נחלות הלילה (שמות י"ח). והנביאים נתנבאו נכה אמר ה' מוסיף עליהם משה שנתנבא

(ג) וּמִלִּיל מֹשֶׁה עִם רֵישֵׁי שְׁבִטֵי לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִימַר דִּין פְּתָגְמָא דִּי פְּקִידֵי: (ג) גְּבַר אֲרִי

ב א ו ר

(ב) אל ראשי המטות לבני ישראל, באורו כאלו אמר ראשי מטות בני ישראל, ולפי שאמר המטות בה"א הדעה שלא חתכן להסמך, לכן הוכרח לומר לבני כלמ"ד השמוש ובאורו של בני ישראל. ורש"י פירש ראשי המטות חלק כבוד לנשיאים ללמד תחלה ע"כ. ימכן מפני שהוקף במלת הסטות מפקיק יותר מהטפחה שנמלת ישראל, יורה שפירושו אל ראשי המטות ולבני ישראל. וזה לשון הרמב"ן וטעם אל ראשי המטות כי אין לומר לכל בני ישראל תורת הנדרים, ואולי לריך להעלים אלה החקים מהם שלא ינהגו קלות ראש בנדרים, אבל לתכמי ישראל ראשי שניהם למד המשפט, וירמוז עוד למדרש רבותינו ז"ל כי לראשי המטות יד ושם בנדרים יותר משאר העם שיסיד מומחה מתיר הנדר. והנה הטר נדרים לא נתפרש בתורה אבל הוא הלכה למשה מסיני, ומלאו הנמוכ בחיט השערה כמו שאמרו התרת נדרים פורחין באויר ואין להם על מה שיסמוכו, אלא שרמו לו הכתוב לא יחל דברו, כלומר שלא אמר לא יעבור על דברו אבל לזה שלא יחלל דברו שלא יעשה נדר סלול, כי בנאו לבית דין וימכרו לו פתח ונחם עליו והם ימחלו לו אינו מחלל אותו, והטעם בזה כאשר אמרתי שעשה הטר נדרים והשבעה נסתרי תורה שלא יאמרו אלא לראוים להם וינחבו נרמיה, עד כאן: זה הדבר אשר צוה ה', לדעת ראש"ע היתה זאת הפרשה אשר מלחמת מדין שנתו בני גד אל משה ודברו דבריה' ואמר

ה מ ע מ ר

(ב) זה הדבר, לשון רש"י: משה נתנבא נכה אמר ה' נחלות הלילה והנביאים התנבאו נכה אמר ה' מוסיף עליהם משה בלשון זה הדבר ע"כ. ועיין במזרחי כי באר דברי רש"י הלוקחים מספרי בטוב טעם ודעת, ותוכן דבריו הוא כי שאר הנביאים נבוא עליהם הרוח השיגו אך השגה כוללת תכלית ועלמות הענין אשר הראם ה' והדבר אשר הבינו הלנישו במליכות ובגיוורים כל איש ואיש בסו מתת נחות לשונו. ולכן נאמר בהם אך כה שהוראתו כמו הכ"ף שנאמר על הדמיון ואומד (חונגעפֿעהר, זק); אך משה אשר פה אל פה דבר ה' עמו ושמע קול אלהים מדבר אליו בהברות קושיות, היה דבר ה' בפיו מלה במלה, לכן התנבא נכה הדבר. כן הבנתי דברי הרב, ודבר גדול דבר. ועל פי הדברים האלה אם גם מכינו אף בנדי הנביאים לפעמים זה הדבר אין מזה סתירה, כי אם לא בא זה הדבר על דבור הנבואה, אך יורה על ההפוך והתנגדות אל מה שקדם קו מה שלאחריו (חנטהיטעו), כמו זה הדבר אשר דבר ה' עליו (ישעי' ל"ז כ"ג) מוסב על מה שלאחריו (פסוק כ"ד) ותאמר ברוב רכבי חני עלימי מווס הרים וגומר, אולם לא כן יהיה אך נזה לך לעגה נך וגו' וכן (שם י"ו י"ג י"ד): זה הדבר אשר דבר ה' אל מואב מאו ועמה דבר ה'



כִּי־יֵדֵר נָדָר לַיהוָה אֹו־הַשְּׁבַע  
שְׁבַעַה לְאָסֹר אֶסֶר עַל־נַפְשׁוֹ

מאן דעם עווונען עטוואם אנה  
בעלאכט אדער שווערט איינען  
איד, ווארויך ער זיך עטוואם  
פערוואגט, זאך זאלל ער זיין  
ווארט

ר ש י

חרגום אונקלוס

אֲרִי־יֵדֵר נָדָר קִדְּם־יִי אֹו יָקִים קָיָם לְמִי־סֶר אֶסֶר

שנתנא בלשון זה הדבר ד"א זה הדבר  
מעוט הוא לימר שהחכם בלשון התרה ובעל  
בל' הפרה בלשון הכתוב כאן ואם חלמו

אין מותר ואין מוסר: (ג) נדר. האומר הרי עלי קונם שלא אוכל או שלא אעשה דבר פלוני  
יכול אפילו נשבע שיחבל נבלות אני קורא עליו ככל היוצא מפיו יעשה ת"ל לאסור אסור לאסור  
את

ב א ו ר

ואמר משה להם והיוצא מפיכם חששו (לקמן ל"ב כ"ג), ע"כ כתב וידבר משה אל ראשי המטות  
וגומר ככל היוצא מפיו יעשה. ודעת הרמב"ן לפי שהזכיר למעלה נדרי גבוה לבד מנדרינס  
ונדבותינס, ואמר כאן שיש עוד נדרי הדיוט וככל היוצא מפי האדם חייב לקיים ולעשות:  
(ג) השבע, מקור במקום עתיד: לאסור אסור על נפשו, הוראת השרש הזה היא ענין סגירה  
או קשירה, ואסרנוהו לענותו (שופטים י"ו ה'), וימסו אסוריו (שם ט"ו), והם היחרים שאסר  
בהם, ולכן נקרא בית הנלא בית האסור (ירמיה ל"ז ט"ו), לפי שהבית הזה סגור ומסוגר שלא  
יבאו היושבים בו, ואמר מי יאסור המלחמה (מלכים א' כ' י"ד), הוא ענין קשירת הרכב.  
והוא אל על רגון האדם שהוא חפשי בטבעו לעשות ושלא לעשות, כאשר חמנעהו מלוה או  
אזהרה מעשות דבר מה, והוא הנמנע מלד היוארה והמוסר, כאלו הדבר נקשר ונסגר, ואין  
זיבולת האדם להשיגו, או כאלו הרגון קשור בתכלי המוסר והאזהרה שלא לרשות בו, וזהו ענין  
לאסור אסר על נפשו, שיקשור את נפשו בדבריו וימנע מעשות דבר שזיבולמו לעשות, וכן שמשו  
חכמינו ז"ל ככל אסורי התורה ודברי סופרים בלשון הזה, ובהפך אמרו מותר, מותרת, שהוא  
ענין התרת הקשר, כמו ה' מחיר אסורים (תהלים קמ"ו ז'). ואמרו בספרי לאסור אסר על  
נפשו, לאסור את המותר ולא להתיר את האסור, שאם נשבע לאכול נבלות וטרפות אין השבועה  
חלה. והנה אם הדקדק בעומק פשוטו של מקרא תראה שכל נדר הנחתו הראשונה על קבלת  
החייב לעשות, והאסר שלא לעשות. לזה תראה בכל הפרשה שיבאר הנדרים והאסורים, יאמר  
נדריה ואסריה, ונדריה עליה או מנשא שפתיה אשר אסרה על נפשה, וכן חמיד ענינו שיחייב  
האדם את עצמו לעשות או שלא לעשות. והנדר לעשות הוא לה', שיחייב את עצמו לתת לגבוה  
מוכסיו, כגון אם אמר הרי עלי עולה או שלמים, (עיין רמב"ן מה שהשיג בזה על רש"י ז"ל), ועל  
ידי זה פעמים יהיה תכלית הנדר שלא לעשות, כגון אם יאמר אם אעשה כך אמתן כך וכך לגבוה  
או אהענה, או אם יאמר בלשון קונם ושאר לשונות הנדר שהזכירו חכמינו ז"ל, שעל ידי כך  
הרי הוא כאלו הקדיש הדבר לשמים, ואסר על נפשו שלא לחללו, ומבין מזה אמרו כי ידור  
נדר לה' או השנע שבועה וגומר. ורמב"ן ז"ל כתב כל נדר הוא לה' וכל שבועה בה', כי בכל  
לשון שבועה יאמר ובשמו תשבע, ואשבעך בה', ומה שאמר אשר נשבע לה' ענינו כמו וישנע  
לו, שנשבע אליו לנדרו, ע"ש ההבדל שבין לה' לבה'. ולפי פשוטו כל לה' הוא למ"ד החלית,  
לכורך גבוה, וכל בה' הוא ביה"ת הכלי, שיחוק דבריו ויקבל על עצמו לעשותם, על ידי השם  
ופחדו

ה מ ע מ ר

ה' וגו' ובירמי' (ל"ח נ"א) זה הדבר אשר הראני ה' נמשך על שלפניו (פסוק ב') שמע בקול ה'  
וייעיב לך ותחי נפשך ואם מאן אתה ללאת זה הדבר וגו'; ומה שנמלא היה הדבר הזה  
(שם נ"ו א' וב' א') יש הבדל בין זה הדבר להדבר הזה, גם בלוה עם מלת מאת שמורה  
על הרחוק; ועוד כי שם הם דברי כותב הספר ולא אמרי הכניא. (ג) נדר לה', עיין ברמב"ן  
ובנאור שרזו לחלק נבי שבועה בין לה' בין בה', ולדברי שניהם לא יולדק הנשבעים לה'  
והנשבעים במלכם (נפשיה א' ח'), כי שם נראה כי לשני החוסים כוונה אחת להם, וכן וישנעו  
לה'



לא יחל דברו ככל היציא מפיו  
יעשה: (ד) ואשה כיתדר נדר  
ליהוה ואסרה אפר בבית

אביה

תרגום אשכנזי קסז

ווארט ניכט גערניג אפמאךן  
דאנדרערן זאך טהון, וואס אונס  
זיינעם מונדע געגאנגען איזט.  
(ד) ווען אבער איינע פרויענס  
פערזאן דעם עוויגען עטוואס  
אנגעלאבט, אדער זיך איינע

אבלאבונג אייגענלענט אונד איזט נאך אין איהרעם פאטערס הויז, (אונפֿערהיראטהעט),

אין

תרגום אונקלוס

ר ש י

את המותר ולא להתיר את האיסור: לא  
יחל דברו. כמו לא יחלל דברו לא יעשה  
דבריו חולין; (ד) כנית אביה. נרשות  
אביה

על נפשיה לא יבטיל פחגמיה ככל די יפוק  
מפומיה יעבד: (ד) ואתחא ארי תדר נדר  
קדם יי ותיסר אפר בבית אבוהא ברבייתחא:  
וישמע

ב א ו ר

ופחדו ומוראו, שיענוש איתו אם יעבור, אזה ענין השנועה: לא יחל, לא יעשה דברו חולין,  
(רש"י וראב"ע), ושדשו חלל, והראוי עמיד בבנין הפעול להיות אית"ן בקמ"ן, אמנם מעטים  
נמנאים גם בפת"ח האית"ן, ולא אהל את שם קדשי (יחזקאל ל"ט ז'), ויפ"ב אלהים (שמות  
י"ג י"ח). ולא כרש"ס שפירש וזה לשונו והמפרש לשון חלול לפי הפשט טעות הוא בידו, אבל  
הוא לשון ענוש ואיחור, כלומר לא יאחר את נדרו עד לאחר הרגלים, ומפרש לא יחל כמו ויחילו  
עד בוש (שופטים ג' כ"ה), ויחל עוד שנעת ימים (בראשית ח' י"ב), ובאמת כל אלה הן מנמי  
ע"ו והיה ראוי לומר לא יחיל דברו, ומה שהביא ראיה מן יחל ישראל אל ה' (תהלים קל"ב ג')  
שליפי דעתו גם שם האית"ן בפת"ח, הוא דבר תימה, כי שם הוא מקור או טווי מבנין פעל  
מנמי פ"ו והיו"ד שראית שהעבר ממנו יחלו לקים דבר (יחזקאל י"ג ו'), כאשר יחלו לך (תהלים  
ל"ג כ"ב), והעמיד ולא יחל לבני אדם (איכה ה' ו'). אבל הוכיח כמו שפירשתי שהוא לשון חלול, ד"ל  
שיהיו דבריו הכולאים מפיו כהקדש שאם לא יעשה בן יחלל: (ד) ואסרה, או אסרה. (ראב"ע): בבית  
אביה

ה מ ע ר

לה' בקול גדול (דב"ט ע"ו י"ד) לא יתישב לדעתם. אולם באמת כי אומיות היחס יתחלפו זה  
בזה במקום שהוא ליופי המליצה כמו באן, כי בפסוק הראשון יען אמר במלכס כחב לה  
שלא להכפיל הבי"ת, וכן בפסוק האחרון שאמר בקול גדול לא יהיה זה תפארת אם ואמר  
גם בה'. לא יחל, לשון רש"י: "לא יחלל דברו לא יעשה דבריו חולין" ע"כ. הנה לדעתו  
יחל העמיד בהפעיל מן הכפולים; ורש"ס פירש לא יאחר, ובתב"ל, ויחל כמו ויחיל עד  
בוש [כן הוא הנוסחא ברש"ס אשר לפני, ובנאור גרס ויחילו עד בוש (שופטים ג' כ"ה), כי באמת  
ויחיל עד בוש לא מלינו. ולי נראה לקיים הגירסא ויחיל ובוונתו על טוב ויחיל ודואס (איכה ג'  
כ"ו) כאשר אחר, והמלות עד בוש הוסיף סופר אחד מדעתו, והמבטלה הזאת קרה גם לימר  
מפרשי החורה, כאשר נדר העירותי על זה (לעיל כ"ה ו'), ויחל עוד שנעת ימים (בראשית ח' י"ד)  
יחל ישראל אל ה' (תהלים קל"א ג') ימתין ויחכה" ע"כ דבריו. הנה לדעת הרש"ס יהיה יחל  
הפעל מנמי פ"י, ולזה הביא תחלה ראיה על שרש יחל בכלל, ויחיל ודומם שהוא לדעתו ג"כ  
חאר מנפ"י, וכן כתב הרד"ק בשרש חו"ל ה"ל: "ואפשר שיביא יחיל חאר מנפ"י. "ואח"כ הביא  
לראיה ויחל עוד, כי גם על זה אמר הרד"ק אולם אך במסתפק שהוא מן יחל ובתשלומו יחל  
(כמשפט הפעיל) כמו יבש"הו (נחום א' ד'), ולדעתי יבוא הקמ"ן לתשלים הדגש, אם גם נתי"ת  
דינו לנלתי יושלם (ועיין בספרי תורת לשון עברי דפוס פראג חלק שני בגזרת מרכבים שרש  
שמה), וא"כ באן יבוא יחל תמורת יחל בפתח כמשפט, ולזה סיים כי בן מלינו יחל ישראל שנס



תרגום אשכנזי

מטות ל

אָבִיָּה בְּנֵעֲרִיָּה: (ה) וּשְׁמַע אָבִיָּה  
אֶת־נְדָרָהּ וְאֶסְרָהּ אֲשֶׁר אָסְרָה  
עַל־נַפְשָׁהּ וְדַחְרִישׁ לָהּ אָבִיָּה  
וְקָמוּ כָל־נְדָרֶיהָ וְכָל־אִסְרֵי  
אֲשֶׁר־אָסְרָה עַל־נַפְשָׁהּ יִקּוּמוּ:  
(ו) וְאִם־הִנִּיא אָבִיָּה אֶתָּה בְּיוֹם  
שָׁמְעוּ כָל־נְדָרֶיהָ וְאֶסְרֶיהָ אֲשֶׁר־

אין איהרען מעדכעניאהרען,  
(ה) דער פֿאַטער האָרט דאָ  
געליבדע אָדער דיא אַבלאָג  
בונג, דיא דא זיך אויפֿערלעגט  
האַט, אונד שווייגט דאָצו: זאָ  
זינד איהרע געליבדע גילטיג,  
אונד דיא אַבלאָכונג, דיא זיא  
איבערנאַממען, מוס בלייבען:  
(ו) ווען אַבער דער פֿאַטער  
דעס טאָגס, דאָ ער עס פֿער־  
נאַממען, איהר פֿערוועהרט  
האַטזאָ זינד אַללע איהרע גע־  
ליבדע, אונד דיא אַבלאָכונגען,  
דיא

אסרה

ר ש י

תרגום אונקלוס

(ה) וְיִשְׁמַע אָבִיָּה יַח נְדָרָהּ וְאֶסְרָהּ דִּי אֶסְרַתְּ עַל  
בְּפִשָׁהּ וְיִשְׁתַּק לָהּ אָבוּהָ וְיִקּוּמוּן כָּל נְדָרָהּ  
וְכָל אֶסְרֵי דִי אֶסְרַתְּ עַל בְּפִשָׁהּ יִקּוּמוּן:  
(ו) וְאִם אֶעֱדִי אָבוּהָ יָרְתָהּ בְּיוֹמָא דְשָׁמַע  
כָּל נְדָרָהּ וְאֶסְרָהּ דִּי אֶסְרַתְּ עַל בְּפִשָׁהּ  
לא

אביה ואפילו אינה נביתו: בנעוריה.  
ולא קטנה ולא בוגרת שהקטנה אין נדרה  
נדר והבוגרת אינה ברשותו של אביה  
להסיר נדריה ואי זו היא קטנה אמרו  
בביתנו בת אחת עשרה שנה ויום אחד  
נדריה נבדקין אם ידעה לשם מי נדרה  
ולשם מי הקדישה נדרה נדר בת י"ג שנה  
ויום אחד אינה לרינה ליבדק: (ו) ואם  
היא אביה אותה, אם מנע אותה מן  
הנדר כלומר שהסיר לה הוואה זו איני

יודע מה היא כשהוא אומר ואם ביום שמוע אישה יניח אותה והסיר הוי אומר הנאה זו הסירה.  
ופשוטו לשון מניעה והסרה וכן ולמה תניאון (במדכר ל"ג) וכן שמן ראש אל יניח ראשי (תהלים קמ"ב)

וכן

ב א ו ר

ואביה, ברשות אביה ואפילו אינה נביתו. (ספרי): בנעוריה, ולא קטנה ולא  
בוגרת, שהקטנה אין נדרה נדר, והבוגרת אינה ברשות האב להסיר נדרה: (ה) ואסרה  
ואסריה, אינו מהסיר אֶסְרָה, כי בשמות הדגושים לא משתנה מנועת הס"א לשו"א, אבל הן  
משקל פעל בשני קמ"ץ כמו מן דָּבַר נאמר דְּבָרָה, דְּבָרֶיהָ וכו': והחריש לה אביה, גלה  
דעתו שרלונו בנדרה לפיכך וקמו כל נדריה, וי"ו וקמו למשונת התנאי: (ו) ואם הניא, מנחי  
ע"ו ול"א והוראתו לשון מניעה והסרה, ועיין מ"ש בבאור וידעתם את תנואתי (לעיל י"ד ל"ד):  
וה'

ה מ ע מ ד

שם כמו יחל, עתיד בהוראת הלוויין וכן תרגם הכנשי — ועל פי הדברים האלה דברי הראש"ם  
נכונים. והרב המנאר השיג עליו על לא דבר, ע"ש. (ד) בנעוריה, אמר המנאר: "ולא  
קטנה ולא בוגרת, שהקטנה אין נדרה נדר וכו'" תנאי יש בדבריו כי באמת יש קטנה שנדרים  
קיימין (ועיין רש"י), וכבר אמר המנאר עלמו לקמן וקבלת מ"ל שבארובה קטנה הנחוב מדבר,  
אולם כבר הראתי במקום אחר (עיין בפירוש המלות לידידי מהרמ"ל) כי מה שאמר בארובה  
קטנה ט"ס הוא, כי מאנה ערובם היא (נדרים פ"ו מ"א) נערה המאורסה אינה ובעלה מפירין  
נדריה, ועיין עוד שם מה שנכתבי בענין הזה.



אָסְרָה עַל-נַפְשָׁהּ לֹא יִקְוֶם וַיְהִי־  
יִסְלַח לָהּ כִּי-הָיָא אָבִיהָ אֹתָהּ:  
(ו) וְאִם-הָיוּ תְהִיָּה לְאִישׁ וְנִדְרֶיהָ  
עָלֶיהָ אֹו מִבְּטָא שְׁפָתֶיהָ אֲשֶׁר  
אָסְרָה עַל-נַפְשָׁהּ: (ח) וְשָׁמַע  
אִישָׁהּ בְּיוֹם שָׁמְעוּ וְהַחֲרִישׁ לָהּ  
וְקָמוּ נִדְרֶיהָ וְאִסְרָהּ אֲשֶׁר-אָסְרָה  
עַל-נַפְשָׁהּ יִקְמוּ: (ט) וְאִם בְּיוֹם  
שָׁמַע אִישָׁהּ יָנִיא אֹתָהּ וְהִפֵּר  
אֶת-נִדְרֶיהָ אֲשֶׁר עָלֶיהָ וְאֵת  
מִבְּטָא שְׁפָתֶיהָ אֲשֶׁר אָסְרָה עַל-

נפשה

תרגום אשכנזי קסח

דיא זיא זיך אויפערלעגט האט,  
ניכט גילטיג; דער עוויגע ווירד  
איהר פערצויהען, דען איהר  
פאטער האט איהר פער-  
וועהרט. (ז) זען זיא איינען  
מאן ניממט, אונד האט געליב-  
דע אויף זיך, אדרער וואס איה-  
רען ליפפען ענטפאהרען איזט  
וואדורך זיא עטוואס אכגעלאך-  
בעט האט; (ח) דער מאן פער-  
ניממט ואלדעס איינעס טאגעס  
אונד שווייגט איהר דאצו, זא  
זינד איהרע געליברע, גילטיג  
אונד איהרע אבלאבונגען מיט-  
סען בלייבען. (ט) האט אבער  
דער מאן, דעס טאגעס דא  
ער עס פערנאמען, איהר  
פערוועהרט: זא האט ער דיא  
געליברע, דיא זיא אויף זיך  
האטטע, אדרער וואס איהרען ליפפען ענטפאהרען, וואדורך זיא עטוואס אכגעלאבט האט,  
אויפ-

תרגום אונקלוס

לֹא יִקְוֶמוּ וּמִן הַדֵּם יִי שְׁתַּבַּק לָהּ אֲרִי אֲעִדִי  
אָבוּהָא יָתָה: (ז) וְאִם מָהוּהָ תְהִי לְגַבֵּר  
וְנִדְרָהָ עָלָהּ אֹו פְרוּשׁ שְׁפוּחָהָ דִי אָסְרַח  
עַל נַפְשָׁהּ: (ח) וְיִשְׁמַע בְּעָלָהּ בְּיוֹמָא דִּישְׁמַע  
וְיִשְׁתַּוֵּק לָהּ וְיִקְוֶמוּן נִדְרָהָ וְאִסְרָהָ דִי אָסְרַח  
עַל נַפְשָׁהּ יִקְוֶמוּן: (ט) וְאִם בְּיוֹמָא דִּי שָׁמַע  
בְּעָלָהּ אֲעִדִי יָתָה וְיִבְטַל יַחַ נִדְרָהָ דִּי עָלָהּ  
וְיַח פְרוּשׁ שְׁפוּחָהָ דִי אָסְרַח עַל נַפְשָׁהּ וּמִן

קדם

כריך לומר אס קיים אחד מהם: ונדריה עליה. שדורה נבית אביה ולא שמע בהן אביה ולא הופרו  
ולא הוקמו: (ח) ושמע אישה וגו'. הכי לך שאס קיים הנעל שהוא קיים: (ט) והפיר את נדרה. יכול  
אכילו

ר ש י

וכן יידעתם את תנאמי את אשר סרתם  
מעל: זה יסלח לה. כמה הכתוב מדבר  
באשה שדורה בניזיר ושמע בעלה והפיר  
לה והיא לא ידעה ועוברת על נדרה  
ושוחה יין ומעמאה למתים זו היא שלריכה  
סליחה ואף על פי שהוא מופר ואס המופרין  
לריבין סליחה קל ומומר לשאינן מופרין:  
(ז) ואס היו מהיה לאיש. זו ארוסה או  
אינו אלא נשואה כשהוא אומר ואס בית  
אישה נדרה הכי נשואה אמור ובאן בארוסה  
ובא לחלוק בה שאניה ובעלה מפירין נדרים  
הפיר האב ולא הפיר הנעל או הפיר הנעל  
ולא הפיר האב הכי זה אינו מופר ואין  
קדם

ב א ו ר

וה' יסלח לה, ומבאר הטעם כי הניח אביה אותה, ומוזן מכללו אס עברה על נדרה  
קודם לכן אף אס הפיר אביה אחר כך את נדרה, לא יסלח לה' ועונה תשא: (ז) ונדריה  
עליה, על דרך הפשט הכתוב מדבר בנדריים שדורה בעולה נבית אביה ולא הניח אותה אביה  
ואחר כך נשאת יניא אותה בעלה, וכן פירש הרשב"ם שנפסוק הזה מדבר בנדריים הקודמים  
קודם שנשאת, ומשמע לפי הפשט שהנעל מפיר בקודמין. וקבלת חכמינו ז"ל שנארוסה קטנה  
הכתוב



תרגום אשכנזי

אויפגעהאבען, אונד דער עוון  
נע וורד איהר פערצויהען.  
(י) דאז געליכדע איינער וויט  
ווע אדער געשויערענען פרווא,  
אויך אללעס, וואס זיא אכגע-  
לאכעס האט, איזט אויף איהר  
גילטיג. (יא) ווען זיא אכער  
אינ איהרעס מאנעס הויז איין  
געליכדע טהיט, אדער דורך  
איינען אויך זיך עטוואס פער-  
זאגט: (יב) דער מאן פערניממט  
עס, אונד שווייגט דאצו, פער-  
וועהרט איהר ניכט, זא וינד  
איהרע געליכדע גילטיג, אונד  
וואס זיא אכגעלאכעט האט,  
מוס בלייבען. (יג) האט זיא  
אכער דער מאן דעס טאנעס,

ט ט ו ת ל

נפשה ויהיה יסלת לה: (י) ונדר  
אלמנה וגרושה כל אשר אסרה  
על נפשה יקום עליה: (יא) ואם  
בית אישה נדרה או אסרה אפר  
על נפשה בשבעה: (יב) ושמע  
אישה והחרש לה לא הניא אתה  
וקמו כל נדריה וכל אפר  
אשר אסרה על נפשה יקום:  
(יג) ואם הפר יפר אתם אישה  
ביום שמעו כל מוצא שפתיה  
לנדריה

דא ער עס פערנאממען אויפגעהאבען: זא גילט ניכטס וואס אויס איהרען ליפפען נענאני.

ר ש י

אפילו לא הפר האב תלמוד לומר נעורים  
בית אביה כל שנעוריה ברשות אביה היא:  
(י) כל אשר אסרה על נפשה יקום עליה.  
לפי שאביה לא ברשות האב ולא ברשות  
בעל ובאלמנה מן הנשואין הכתוב מדבר  
אבל אלמנה מן האירוסין מת הבעל  
נתרוקנה וחזרה רשות לאב: (יא) ואם  
בית אישה נדרה, בנשואה הכתוב מדבר:  
כל

תרגום אונקלוס

קדם יי ישתבק לה: (י) ונדר ארמלא  
ומחרבא כל די אסרת על נפשה יקום עליה:  
(יא) ואם בית בעלה נדרת או אסרת אפר  
על נפשה בקיום: (יב) וישמע בעלה וישתוק  
לה לא אעדי יתה ויקומון כל נדרהא  
וכל אפר די אסרת על נפשה יקום: (יג) ואם

בטלא יבטל יתהון בעלה ביוםא דשמע כל אפקות שפותהא לנדרהא

ב א ו ר

הכתוב מדבר שאביה ובעלה כסירין נדרים, הפר אחד מהם אינו מוכר, ואין לייך לומר אם  
קום אחד מהם (נדרים כוז פרק י"ד), ופירש"י שם מדכתיב לעיל מהאי קרא כי הניח אביה  
אוחה, וכתיב ואם היו תהיה לאיש, וי"ו מוסיף על ענין ראשון, וכי היכי דאב מנטל נדרי  
בתו בזמן שהיא ברשותו הכי נמי מנטל עם הבעל כל זמן שהיא ארוסה דעדיין היא ברשותו:  
(י) ונדר אלמנה וגרושה, שאין לה מי שיפיר את נדרה כי אינה עוד ברשות האב, ובאלמנה  
מן הנשואין הכתיב מדבר, אבל אלמנה מן האירוסין מת הבעל חזרה לרשות האב. (כ"ט):  
(יא) ואם בית אישה נדרה, לפי הפשט שהזכרתי למעלה (פסוק ז') הכי דיני נדרי הנשואה  
מפורשים בנדרים הקודמים, ועמה ידבר בנדרים שלאחר הנשואין, (רשב"ם). לשון הראב"ע  
ואם בית אישה נדרה, האלמנה בימים הקדמיים (בתי הבעל) ובניית אוחה לא תקום נדרה  
בזמן אלמנותה וזה על דבר העמיד נדרה ומת הבעל קודם געת הזמן, עד באן, כונתו לפי  
שנדרה נשואה כבר מפירש לן אשר שהכתוב הזה מוסב על נדר אלמנה שאמר לשעלה כל



תרגום אשכנזי קסט

נען, וואָרד זיאַ עטוואַס אַנ-  
געלאָבעט, אָדער זיך אונטער-  
זאגט האַט; איהר עהעמאן  
האַט וואַלעס אויפֿגעהאַבען,  
אונד דער עוויגע ווירד איהר  
פֿערציהען. (יד) אַללע געליב-  
דע אונד איידליכע אַבלאָבונג-  
גען, דיאָדען לייב קאַסטיען,  
קאָן דער עהעמאן בעקרעפֿע-  
טיגען אָדער אויפֿהעבען.  
(טו) שווייגט איהר אַבער דער  
עהעמאן דאַצו פֿאַן איינעם טאַ-  
גע צום אַנדערן, זאָ האַט ער  
איהרע געליברע אָדער אַבלאָ-  
בונגען, דיאָ זיאַ אויף זיך האַט,  
בעקרעפֿטיגעט; ווייל ער דעס טאַגעס, דאַ ער זיאַ ערפֿאַהרען, דאַצו געשוויגען האַט &  
ווייל

לְנַדְרֵיהָ וּלְאָסֵר נַפְשָׁהּ לֹא יִקּוּם  
אִישָׁהּ הַפֶּרֶם וַיְהוּהָ יִסְלַח־לָהּ:  
(יד) כָּל־נֶדֶר וְכָל־שְׁבַע־תּ אָסֵר  
לְעֵצַת נַפְשׁ אִישָׁהּ יִקְיָמוּ וְאִישָׁהּ  
יִפְרְנוּ: (טו) וְאִם־הִחֲרַשׁ יַחְרִישׁ  
לָהּ אִישָׁהּ מִיּוֹם אֶרְיוֹם וְהַקִּים  
אֶת־כָּל־נֶדְרֵיהָ אוֹ אֶת־כָּל־  
אָסְרֵיהָ אֲשֶׁר עָלֶיהָ הַקִּים אַתֶּם  
כִּי־יַחֲרַשׁ לָהּ בְּיוֹם שְׁמֻעוֹ:

ואם

בעקרעפֿטיגעט; ווייל ער דעס טאַגעס, דאַ ער זיאַ ערפֿאַהרען, דאַצו געשוויגען האַט &

ר ש י

(יד) כל נדר וכל שבועת איסור וגו'. לפי  
שאר שהנעל מפר יכול כל נדרים נמשמע  
ת"ל לענות נפש אינו מפר אלא גדוי ענוי  
נפש בלבד וכס מפירש'ם במסכת נדרים:  
(טו) מיום אל יום. שלא האמר מעת  
לעת

תרגום אונקלוס

וּלְאָסֵר נַפְשָׁהּ לֹא יִקּוּמוּן בְּעֵלְהָ בְּטָלִינוּן וּמוֹן  
קָדָם ייִ יִשְׁחַבֵּק לָהּ: (יד) כָּל נֶדֶר וְכָל קִיּוּמַת  
אָסֵר לְסַגְפָּא נַפְשׁ בְּעֵלְהָ יִקְיָמוּן וּבְעֵלְהָ  
יִבְטָלִינוּן: (טו) וְאִם מְשַׁתַּק יִשְׁחַזֵּק לָהּ בְּעֵלְהָ  
מִיּוֹם לְיוֹם וּקְיָים יַת כָּל נֶדְרָהָ אוֹ יַת כָּל אָסְרָהָ דִּי עָלְהָ בְּיָמֵי יַתְהוּן אַרְיִ שְׁתַּק לָהּ  
בְּיוֹמָא

ב א ו ר

אשר אסרה יקום, ביינו שנדרה נשחית אלמנה אבל אם נדרה נחיי הנעל, שאמרה הריני נזירה  
לאחר שלשים יום והנזיר אותה הנעל, וקודם שלשים יום מת הנעל לח תקיים נדרה, אף שמת  
קודם געת הזמן שיחול נדרה. וכן היא נמשנה בנדרים (פ"ט), ופירש רש"י שם דנזיר אמירה  
אזלין יעוין שם: (יד) לענות נפש, אפילו לענות נפש והוא הכוס, (ראב"ע), ולדעת חכמינו ז"ל  
אינו מסיר בו אם נדרי ענוי נפש בלבד, ופירש הר"ן והרא"ש והוא הדין לחכ, כדדריש בספרי  
בין איש לאשתו בין איש לבתו, מה נעל אינו מסיר אלא נדרי ענוי נפש אף איש אינו מסיר  
אלא נדרי ענוי נפש (נדרים ע"ט): (טו) מיום אל יום, מיום שמעו עד יום אחר: והקיים,  
הי"ו

ה מ ע מ ר

(יד) לענות נפש, כתב הראב"ע: "אפי' לענות נפש שהוא (כן) היא הנזירה הנכונה ולא  
נאשר העתיק המנאר וכו' (א) הכוס כמו שפירשתי (ויקרא ט"ז כ"ט) ועל זה אמר המנאר:  
"ולדעת חז"ל אינו מסיר ב"א נדרי ענוי נפש בלבד" ע"כ, הנה לדעתו הראב"ע סוחר את דבריהם;  
אולם אם גם נודע הוא כי הראב"ע לפעמים לא שת לבו להקבלה האמתית אף בנדרים שנוגעים  
בכלכה, מ"ס כאן אין להאשימו במחוגד לדברי חז"ל, כי לדעתי גם הרב מודה שאך נדרים  
שיש בהם ענוי מסיר, אולם יען כתב ענוי נפש שהוא הכוס, סוחר שגם הכוס מסיר אף שהוא  
אך לעבודת השם וגו' לאמר נדרי רב ונדרי חלאיד נדרי מי שומעין, וכ"ש שאר הענויים  
שאיהם לעבודת הבורא, כמו שלא מתקטט ושלח מחבל דבר פלוני ונדומה.



תרגום אשכנזי

מטות ל לא

(טז) וְאִם-הִפְרַיִם יִפְרֹ אֶתְּם אַחֲרַי  
 שָׁמְעוּ וְנָשָׂא אֶת-עוֹנָהּ: (יז) אֵלֶּה  
 הַחֻקִּים אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה  
 בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ בֵּין-אָב לְבִתּוֹ  
 בְּנִעְרֵיהֶּ בֵּית אָבִיהֶּ: פ שֵׁנִי  
 לֹא (ח) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה  
 לֵאמֹר: (ט) נָקֵם נְקָמַת בְּנֵי  
 יִשְׂרָאֵל מֵאֵת הַמְּדִינִים אַחֲרֵי

(טז) וזילל ער ויא נאך דער צייט  
 דינעם פערנעהמענס דעננאך  
 אויפהעבען, וזאלל ער דיא  
 שולר זיינער פרויא טראנען.  
 (יז) דיעועם זינד דיא פערצירר-  
 נונגען, דיא דער עוויגע דעם  
 משה בעפאהלען, צווישען מאן  
 אונד פרויא, וויא אויך צווישען  
 פאטער אונד טאכטער, וז  
 לאנגע זיא אין איהרען מעד-  
 בעניאהרען, אין איהרעם פא-  
 טערס הויזע (אונפעהר היירא-  
 טהעט) אויט.

לא (ח) דער עוויגע רעדעטע

חאטף

מיט משה, אונד שפראך: (ט) ראכע דיא קינדער ישראל'ס אן דיא מדינים; הערנאך

ואללסט

תרגום אונקלוס

ר ש י

בְּיוֹמָא דְשָׁמַע: (טז) וְאִם בְּמִלָּא יִכְמַל יַחְוֹן  
 בְּחַר דְשָׁמַע וּיִקְבַּל יַתְחֻבָּהּ: (יז) אֵלֶּיךָ קָמִיא  
 דִּי פִקִּיד יֵי יַת מִשָּׁה בֵּין גִּבְר לְאִתְחִיָּה  
 בֵּין אָבֹא לְבִרְתִּיהָ בְּרִבֵּי וְחֵהָא בֵּית אָבִיהָ:  
 לֹא (ח) וּמְלִיל יֵי עִם מִשָּׁה לְמִימַר: (ט) אַחְפָּרַע  
 פּוֹרְעֵנֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִן מְדִינַי בְּחַר

לעת לכך נאמר מיום אל יום ללמדך שאין  
 מפר אלא עד שתחשך: (טז) אחרי שמעו-  
 אחרי שמע וקיים שאמר אפשי בו וחזר  
 והפך לה אפילו בו ביום: ונשא את עונה.  
 הוא מוכנס תחתיה למדנו מכאן שהגורם  
 חקלה לחברו הוא נכנס תחתיו לכל עונשין:

לא (ב) מאת המדינים. ולא מאת  
 המואבים שהמואבים נכנסו  
 לדבר משמת יראה שהיו יראים מהם שהיו  
 שוללים אותם שלא נאמר אלא אל תתגר  
 בם מלחמה (דברים ב') אבל מדינים נתעברו על ריב לא להם. ד"א מפני ב' פרידות טובות

כו

שז

ב א ו ר

הו"ו היא לתשובת התנאי, ומבאר אחר כך סבת הקימו, כי המריש לה ביום שמעו: (טז) אחרי  
 שמעו, אחרי יום שמעו: ונשא אח עונה, אחרי שלא הפיר ביום שמעו, כבר הקים אותם,  
 וליה אין עון כלל כי היא סבורה שלא שמע הנעל עד עתה. וכן פירש רש"י, ודבר הכתוב  
 בנעל והוא הדין באב, אלא שדבר הכתוב בהם, כי האב ישמור מזה מאהבת בתו, והנעל  
 אולי ישנא אותה ומושב למת עליה אשם, (מדברי הרמב"ן), ולדעת הראב"ע אף שידעה שכבר  
 שמע והמריש אין עליה עון כי היא נכשלת: (יז) בנעריה בית אביה, שב על בן אב לבנו  
 הדבוק בטעם, כי האב אינו מפיר את נדרי בתו הנוגרת:

אחר

ה מ ע ר

לא (ב) מאת המדינים, לאון רש"י: , ולא מאת המואבים וכו' מפני ב' פרידות טובות שיש לי להוליא  
 מהם (פי' מעמין ומואב) רות המואבית ונעמה העמונית" ע"כ. נעמה היא אשת שלמה  
 ואם רמנעם, ויען הוקם בנה לשלך ח"כ בודאי כשרה היחה, ולא מן הנשים נכריות אשר העו לבו.  
 והנה אמו רש"י לאון הגמרא (ג"ק דף ל"ט ע"ב) ששם קאי על עשון ומואב, ע"ש בתוס' ד"ה מואבים.